

El llenguatge

25/VIII/1979

Les drassanes

Es prou sabut que la coneixença —imperfecta— que alguns tenen de l'existència de les particularitats gramaticals o, en el cas que volem comentar, ortogràfiques del català els indueix a un ús immoderat o, dit més exactament, no subjecte a normes, d'aquestes particularitats. Són molts, així, els qui tenint notícia, en el sistema ortogràfic del català, de l'ús de la c (és a dir, de la c amb diacrític, anomenada ce trencada) amb què es representa en certs mots el so de la s sorda, hi recorren indègudament, en mots com dansa, bressol, tassa, arròs, èsbós, capatàs, etc, els quals, en realitat, s'han d'escriure amb s (o el conjunt ss entre vocals).

Un d'aquests mots que hom escriu sovint, indègudament, amb c (en lloc de ss) és el substantiu drassana, usat habitualment en plural, i que designa el lloc on es construeixen les embarcacions. Hi influeix, sens dubte, el fet que hom el relaciona etimològicament amb el verb dreçar i així la grafia incorrecta amb què apareix moltes vegades aquest mot és «dreçana». Però dreçar i drassana no tenen cap relació etimològica. Dreçar és una paraula de clar origen llatí, relacionat amb dret, i per això s'escriu amb c (els mots que presenten aquest signe gràfic són tots ells originaris del llatí, sor-

gits de sons consonàntics representats per c o t), així com tots els altres mots de la mateixa família, com dreçera, (amb c davant e), adreça, adreçar, redreçar, redreçament, etc. En canvi, drassana, com el mot corresponent del castellà, «atarazana», és d'origen àrab, i és sabut que en els mots d'aquesta procedència el so de s sorda és sempre representat per s (o ss enmig de dues vocals): arròs, safra, alcassar, tramús, bernús, etc. No és cap inconseqüència, per tant, que al costat de dreçar escriguem drassana, amb a i amb ss.

A la ciutat de Barcelona, les antigues Drassanes (on avui hi ha instal·lat el Museu Marítim) constitueixen un edifici rellevant, i aquest nom ha esdevingut un toponim urbà. En els temps —es pot dir que era anir— en que els tramvies constituïren el principal sistema de transportar públic, aqueil indret era un final de trajecte molt conegut. Això va comportar que es popularitzés la forma «oficial» del toponim, «Atarazanas», que comporta dues deturpacions: la traducció indèguda a una altra llengua, cosa que no s'hauria de fer mai amb un toponim, i la supressió de l'article. Perquè el nom de l'edifici i de l'indret no es «Drassanes» sinó les Drassanes.

Albert Jorda